Број 91 У Новом Саду, у суботу 26. априла (9. маја) 1914. Година XLIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 круне и 70 потура; на четврт године 8 круна. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: За пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући Јована Т. Чавића, у главној улици бр. 6.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Чек-конто 12008.

Писмо из Бугарске.

— Од нашег сталног дописника. —

Софија, 23. априла.

I. О заклањаној истини.

Све до овог тренутка у Бугарској је заклањана истина о томе, ко треба да понесе одговорност за крах Бугарске. Новине су истина доносиле по нешто, али то је често било у форми неких детаља и спорености и није могло да послужи за сређење и приказивање истине.

Али оно, што раније или није могло, или се није хтело, или смело, сад се полако промаља. Српска пословица лепо вели: да се земља заклела рају, да свака тајна буде објављена и да се истина сазна, па било раније, или доцније. Та истина у пословици показала се сада. Истина је дошла И ја ћу вам је саопштити у два Савовљева телеграма, која је (један 5. а други 6. маја 1912. године) упутио из Једрена Гешову, тадашњем председнику владе. Оба телеграма су не само и сувише карактеристична не само за морал, који влада у нашим вишим редовима, него и ко носи одговорност за слом Бугарске у рату, који је био непотребан.

Не треба да читалац многоцењене „Заставе“ буде дубокоуман, па да опази истину, која бије из та два телеграма. Не треба, јер је све и сувише јасно. Да сад саопштимо та два Савовљева телеграма:

Господину председнику министарског савета

Софија.

Ја сам предузео мере, да што пре утврдим Софију. То је данас најнужнија мера, која треба брзо да буде предузета. Ваша влада треба у то исто време да предузме кораке за брже преговоре са савезницима. Она мора тада говорити са њима тоном пуним презирања, јер су савезничке војске слабе, и ми их можемо лако да уништимо. За то нам је потребно, да што пре (ма и на штету наших интереса) закључимо мир са Турском и ударимо на савезнике. Треба то учинити што пре, да би их казнили за некоректности, које су према нама показали. Ако буде дошло до рата (у шта ја никако не сумњам), рат не треба да добије форму, какву је добио и рат против Турске: *рат треба да буде без објаве. Краљ Фердинанд изјавио ми је такву жељу, и ја ћу њој да се покорим, као што и Ви морате.*

Понављам: свршавајте што пре са Турцима, да би могли да што пре свршимо и са нашим савезницима.

Једрене, 5. мај 1912. године.

Помоћник
главнокомандујући генерал лајтнант
Савов.

*

Господину председнику владе

Софија.

Према свему изгледа, да до мирног споразума са нашим савезницима неће ни доћи. Они не мисле да нам мирним путем признаду наша права на Македонију. Наша армија тај ће рат одушевљено примити, јер има да се бије против вероломника. Свако уступање, које би се учинило савезницима, изазвало би утисак о нашем мекуштву и побуну у војсци. Са друге стране опет, као што и Ви сами знате, успешан свршетак овога спора путем рата прокрчио би нам пута ка трајној надмоћности на Балканском Полуострву. Кад и то знате, смете ли оставити да се ствари развијају, које доцније могу бити на нашу штету? Ако то данас не учинимо, доцније Европа неће дозволити. И то је један од разлога, који гони да се ради брзо и без одлагања.

Према информацијама које имам (оне су из војног аутентичног извора) наше операције против грчке војске свршиће се за 4 дана. После тога целу армију бацићемо против српске војске. Она се неће нигде зауставити докле год Срби не буду молили за мир и докле не буде заузета цела Македонија, која се сад налази у рукама Срба.

Рат, као што сам Вам већ у ранијој депеши рекао, не сме бити јаван на начин на који се ратови воде, него изненадан. Не треба дозволити да се непријатељ прибере.

Једрене, 6. маја 1912.

Помоћник
главнокомандујући генерал лајтнант
Савов.

Ето те две депеше, кроз којих пробија она сакривана истина. Те две депеше то су први почеци оних докумената, који ће тек доћи, и у којима ће тек да се заблиста страшна истина о кривици оног који је желео рат против Срба и Грка, кад су они најмање мислили да ће до рата доћи, и кад су мислили да ће спор бити решен на мирран, пријатељски начин.

II. Бугарска зелена књига.

Пре неколико дана бугарска влада решила је, да публикује зелену књигу, у којој ће бити известан број докумената, која се односе на догађаје и радњу пред балканским савезом између Србије и Бугарске са једне стране и Бугарске и Грчке са друге стране; на први и други балкански рат, за време ових ратова, за дипломатску радњу бугарских кабинета Гешова и Данева после првог и за време другог рата... Сем тога биће публиковане депеше и писма о преговорима за примирје и мир између Турске и Бугарске, о преговорима за уступање Једрена и Лозенграда.

Нарочита пажња обратиће се дипломатској радњи кабинета Гешовљева и његову раду на стварању балканског савеза.

Сваки од публикованих докумената биће коментарисан на начин, који буде влада одобрила.

Публиковање ове књиге и сређивање докумената поверено је Калушеву, бившем бугарском посланику на Цетињу.

Документа влада дра Радославова публикује, да би она послужила као увод оптужбама против поменутих кабинета, и да би се доказало, да су оба кабината во-

ПОДЛИСТАК.

ВОЈВОДА.

Реч је о војводи целокупне српске војске — Радомиру Путнику.

О генералу Радомиру Путнику писали су српски листови и то пред сами рат да је мргодан човечуљак, а један посланик рекао је у скупштини, да му не би требало поверити ни пиле на чување. Када су тако писали о њему, био је министар војни.

Ово доказује, како се ми Срби слабо познајемо, ал' доказује и то, да су меродавни знали праву вредност свог министра војног. У томе и лежи снага једне владе. Генерал Радомир Путник после ратова и великих успеха постао је војводом и достојно стао у редове Ханибала, Суварова, Наполеона и Молткеа. То му данас сав свет признаје и то без разлике вере и народности, пријатељ и непријатељ.

Осећам, да после овога увода очекујете од мене да вам опишем његове велике подвиге и успехе, да вам кажем како је војска била распоређена, како је јуначки јуришала, гинула и падала, а нарочито како је освајала презирући свој живот и немарећи за своје најмилије на дому — или, како је командовао војвода Путник са четири стотине хиљада љутих тигрова — бесмртних бораца. О свему томе не знам да вам причам ништа. Ја прелазим на његову скромност, која је јако запажена и избила на јавност. Причаћу вам само оно, што није избило на јавност, а што њега тако лепо и мило карактерише — — — — — — — — — — — — — — — —

Једног дана пратио сам једног врлог српског родољуба, који заузима највиши положај у народном представништву. Поред нас прође на аутомобилу војвода Путник. Седи је генералисимус седео на седишту, тако рећи на ивици, сасвим напред, а ненатраг затурен и заваљен по примеру охолих и гордих.

— Да скромне слике, приметим.

— Врло је скроман, добијем одговор и том приликом исприча ми народни достојанственик ово:

— После заузећа Скопља посетимо га ја и председник владе да му честитамо и изјавимо нашу неизмерну радост. Војвода је становао у железничким пространим колима. Пред њим је стојала велика ратна карта и баш је пажљиво проучавао ратне рапорте прилипске борбе.

— Помози Бог Војводо, поздрави га председник владе.

— Бог вам помогао, отпоздрави војвода обојицу нас.

— Дошли смо војводо, да ти усхићени и пресретни честитамо велике ратне успехе.

— Лако је тамо командовати где се свака наредба извршује. Одговори војвода тако скромно да нас је обоје изненадио.

Војвода је затим даље увлачио дим неког запаљеног дрвцета, који је удисао као лек против астме. Војводу је затим спопало јако кашљање да га је зној пробио.

— Немој војводо молим те... Кажем му ја.

— И ја се Богу молим да ми да живота само до заузећа Битоља, а после могу када се одужим свом народу.

Сад ми је тек синула у главу мисао, каква би катастрофа могла наступити са смрћу нашег скромног војводе, који је ратни план спремио и све огромне бројеве и распоређење разних јединица знао у прсте.

У том јавише војводи да је готов ручак. Сав његов живот је један прецизан сат. На ручак нас није ни позвао, јер он не прави гозбе и веома скромно живи, али нас је замолио да његово једино слободно време проведемо с њиме. Ко би могао жељу војводе Путника одбити у овим сретним данима. Учинисмо му. Ручак се састојао из два јела. Лака чорба и лако вариво са једном телећом шницлом, која није била шира од два прста. Уобичајена два деци лака бела вина овога маха није добио, јер је нестало. — Тако је живио човек, који је располагао са стотинама хиљада људи и стотинама милиона динара. Да би његова скромност истакнутија била, сетимо се само других војсковођа, који су собом носили 20—30 вагона разних ствари, одела, ђаконија и пећа; велики број послуге, коња, папагаја, мајмуна и глумица. — — — — — — — — — — — — — — — —

О војводи Путнику чуо сам од једног угледног политичара још и ову сличицу.

дила врло мало рачуна о интересима бугарске државе.

Такво уверење ствара и то, што ће испод публикованих докумената и депеша бити додавани коментари, који ће свакако бити у логичној вези са намером бугарске владе за ову публикацију.

Јако сведочанство даје и сам Калушев, који је пред неколицином својих пријатеља рекао:

— „Моја радња неће хармонисати са радњом бивших бугарских влада. И Гешов и Данев водили су политику, која је била доказ више о њиховим великим амбицијама, него да је била еко и слика бугарских државних интереса. Ни један, ни други нису били државници, него више људи, који су хтели да политичка историја забележи да су били на управи Бугарске за време историјских и фаталних дана.“

Говори се сад, да ће и Гешов и Данев публиковати документа, која они имају и која ће се односити на историју њихових кабинета — ако бугарска зелена књига буде заиста више књига која њих оптужује, него књига која има да расветли догађаје, кроз које је Бугарска прошла од 10. фебруара 1912. године до септембра 1913. године.

Андреј Левовъ

НОВИ САД, 26. априла.

Спрема се противсрпски режим. Пише нам пријатељ из Будимпеште, да је у Бечу донесена важна одлука, која се тиче Срба у Аустроугарској. Билински, Куен и Томашић удесили су већ све што треба, да се помоћу франковаца омогући противсрпски режим у Хрватској и Славонији. Они рачунају, да је хрватско-српска коалиција већ прилично уздрмана у народу и да ће се дотући, кад изгласа Шкерлецу предрачун и повећање чиновничке пензије. Коалиција је помагала, да се Димовић подигне у Босни. Сада више њена помоћ није потребна, јер Димовић и босанска влада могу сада и без коалиције. Сада је већ на челу босанске владе бивши правош Мандић, па и то треба Хрвате да задобије за противсрпски режим. Нови режим ставио би Хрватима у изглед празна обећања, али би им дао права да гоне Србе, а франковци су на то увек готови. На тај би се начин требали Срби да застраше и натерају, да бирају посланике, који ће слепо слушати Шкерлеца и Томашића. Шкерлец се спрема на јесен за нове изборе.

Око половине битољске крваве битке посети војводу Путника краљ Петар са председником владе. Војвода је становао само у једној соби. Та му је соба била трпезарија, спаваћа соба, салон за примање и соба за рад. Војвода је прилично време реферисао краљу о току борбе. За све време реферисања непрестано су стизали шифровани извештаји, које је требало мирно разрадити и даље наредбе издавати. Војвода од једном устане и дубоко се поклони краљу...

— Ваља радити, рече...

Краљ и председник владе срдачно се опросте од војводе и нагло оду.

— То је ипак страшно како ова солдатеска отера председника владе, рече добродушни краљ српском премијеру...

— Па и свог врховног команданта, примети Пашић...

— Да, да... прихвати краљ сретно задовољан. — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Чим се војвода Путник вратио у Београд посете га два народна посланика. Посланици су врло угледни политичари и шефови двеју најјачих странака. Они му рекоше, да је српски народ решен да га богато новчано награди за његово велико дело и заслугу, јер великих титула и племства нема. Реч је била о више милиона динара.

— Нашто та срамота, ја сам испунио само своју дужност... Одговори војвода Путник изненађен. — — — — — —
— — — — — — — — — —

Сведневно чујем кашљуцање војводе Путника. Оно се чује чак из аутомобила. И ја се увек искрено помолим Богу да то кашљуцање српски народ још дуго слуша — кад већ нема лека несретној болестици...

Никола Марковић.

Бележимо ово по дужности, а родољубиви Хрвати и Срби треба добро да прате рад Шкерлечев, да не би били изненађени.

Реформе у српском народном позоришту

Управни одбор нашег народног позоришта приморан је прошлогодишњим дефицитом, да изведе неке реформе. Према предлогу дра Ђуре Трифковића укинуће се опера и оперета, да би се отпуштањем особља смањили издаци. Место опере и оперете даваће се комади из народног живота с певањем и шаљиве игре. На тај начин смањило би се особље, па би се нешто могло заштедити, да би се покрио лањски дефицит, а уједно зар и да се створе извори за плату стручном редитељу. Управни одбор отказаће оперном и оперетном особљу три месеца пре скупштине у претпоставци, да ће то и скупштина одобрити, а и дотле ће се већ репертоар попунити комађем из народног живота са певањем.

Овај предлог значи, да је банкротирала оперета у нашем народном позоришту. Економски одсек испитаће узроке прошлогодишњем дефициту, а не би требао око тога много да се мучи, јер се узроци знају и сувише добро. Питање је само, хоће ли се предложеном реформом моћи толико да смање издаци, да би се могао накнадити огромни дефицит. Можда ће и приходи опасти, па ћемо бити тамо, где смо и сада.

Кад је у своје време решено, да се у нашем позоришту заведе опера и оперета, многи су се томе противили, али они, који држају нашим позориштем, нису се на то осврталн. Они су тврдили, да ће опера и оперета донети толико прихода, да ће бити преостатка, из кога ће се моћи трошити за развитак драме. Опера и оперета требала је дакле да даде субвенцију драми. Мислило се, да ће свет поврвети да нам напуни позоришну касу. Очекивало се, како др. Ђ. Трифковић у образложењу свога предлога тврди, да десет лоших оперета привуку публику и тако да се омогући једанаести пут приказ какве драме, који ће бар за једно вече задовољити националне, литерарне и уметничке осећаје наше публике.

Али сад др. Ђура Трифковић признаје, да опера и оперета нису пружили ону новчану помоћ, коју је очекивао он, а и сви, који су га у томе помагали. У 1911. години било је интересовање публике доста јако, у 1912. години достигло је интересовање свој врхунац, а у 1913. години нагло је пало, па г. Ђ. Трифковић мисли, да су опера и оперета код нас своје одиграли (али с њима и они, који су нам их натурили). Др. Ђура Трифковић признаје, да опере и оперете не доносе онолико, колико нас стаје оперско и оперетско особље (и оно несретно путовање из Панчева на Сушак и одатле на ферије, па у Босну и т. д.)

Други узрок невољи нашег народног позоришта су повећане плате глумачког особља, а оне се више не могу смањити, јер је живот поскупио. То је тачно, али није било потребно да се на Беговићеву режију утроши 4000 круна, кад се могло знати, да он нема где да режира! Истина је, да би добро било, када би наше позориште имало управитеља — редитеља Беговићеве спреме, али треба се пружати према губеру, а позовишни одсек прошле године није водио рачуна, када је поставио Беговића за редитеља без делокруга! Др. Ђура Трифковић покушава то да оправда у своме предлогу и вели, да је Беговићу одређена плата у оквиру предрачуна, који је скупштином одобрен. Али откуд онолики дефицит?!

Сви ће се у томе сложити, да треба подмладити наш глумачки кор и завести стручну режију, ако се и то може постићи без великих издатака. Али ми сумњамо да ће те реформе моћи да изврше они људи, који су се загревали за оперу и оперету, а сада, кад су позоришту натоварили грдан дефицит, причају да је опера и оперета одиграла своје код нас. Право је, да повуку из тога консеквенције они, чија је идеја банкротирала по рођеном признању. Ми то не говоримо из личног нерасположења, него једино у интересу народног позоришта, које ценимо као верну од наших најважнијих културних установа.

Догађаји на Балкану.

Питање источних железничких пруга.

Као што смо већ јавили, преговори између српске и аустроугарске владе о источним железничким пругама запели су. Ти су се преговори водили на основу француског предлога о интернационализовању тих пруга, али ће се даље тешко моћи водити на том основу, јер српска влада не може да пристане на бечке захтеве, а у Бечу не пристају на противпредлоге српске владе. Србија је још од почетка стоја-

ЈЕДНО СКРОМНО, ПРИЈАТНО-ТРЕЗВЕНО ВЕЧЕ.

Видесте ли у забитном баштенском куту љубичицу како се скрила, весело се развија-расцветава, те својим лепим цветом и пријатним мирисом тако скривена испуњава простор око себе, не бринући се, хоће ли се ко дивити лепоти и пријатном мирису њезином. И само онај ко јој се приближи, изненађен застане веселим погледом и срце и душа му осете, право рећи гракну ненадним расположењем. Виша сила је одредила, да она тако у скромности, краси овај лепи свет!

Како је лепа и мила, како нас осваја скромност те љубичице!

А зар нас мање весели и расположењем испуњава скромност код људи и њиховог рада? Она је истина ретка у данашње доба и баш зато нас силно орасположава кад на њу наиђемо.

На Мали Ускрс одржан је у Руми народни збор — доказ народне свести и весник бољих дана у автономији нам, коју је црна клика у црно завила. Свест народна је проговорила. Зора је почела да свиће, биће и дана!

Тог истога дана увече у највећој тишини, видех ведре и једре младиће где поносно хитају зборном месту. Запитах: Ко су ти млади људи? Рекоше ми поносно: То је наша румска српска трговачка омладина, хита свом зборном месту, данас имају свој вечерњи састанак. Него, рече ми пријатељ мој а и те омладине, дођи брате да видиш тај састанак — нећеш се кајати.

Радо се одазвах позиву. Ступих у дворану, но застадох весело гледајући — гракну ми и срце и душа ненадним расположењем, баш као оном, који је у забитном куту врта изненада наишао на цветак љубичице, и осетио пријатан мирис њезин. То ненадно пријатно расположење, које је овладало мном у првом моменту, није ме напустило за све време, које проведох тог вечера у средини вредне, свесне и скромне румске српске трговачке омладине. А кога не би расположила весела песма, умесна и ведра шала, родољубива декламација омладине. На лицу сваког појединог могаше човек прочитати понос и свест о томе, да је добар пут којим ходе.

Мудро и трезвено руковање тим састанком председника г. Ђоке Жигића угледног и уваженог трговца румског; заносни и родољубиви српски поздрав дра Милоша Николајевића, те пријатељски, искрени, разложни и поучни савети рав. учитеља г. Душана Поповића, присутност дра Стеве Добричића, Вељка Вилића, Јована Ђорђевића и других вредних и угледних трговаца, утицаше на младе духове благотворно, као плаха дажда на плодну жедну земљу.

У таком пријатном расположењу неосетно нам се приближи 11 сати ноћи, када се трезвена омладина орнија и вољнија, оснажена домовима својима развеђе — оде, као благи поветарац, који нас је на летњој омари расхладио и окрепио. Оде да савесно испуни сутрашње и свагдање своје дужности. Евала, свесности трезвености и скромности њезиној и пријатеља јој! Не написах ово да валда похвалим српску трговачку омладину румску. Свестан човек хвале не тражи. Састанци ове врсте, са својом племенитом сврхом сами се хвале и користи доносе. Написах ово, да се и овим путем захвалим омладини на пријатно проведеном вечеру у средини њезиној, изненађен и задивљен тихим и скромним јој радом за добру садашњост и бољу будућност своју, а тиме и свима нам милог народа српског.

Путник.

ла на становишту, да је најправичније и најподесније решење тога питања, да Србија откупи пруге од друштва источних железница, па српска влада стоји на том становишту и данас. Из Беча пак данас с једне стране прете, да ће Аустроугарска сада тражити, да Србија врати заузете пруге друштву, а с друге стране изјављују жељу, да Србија заједчи Аустроугарској извесне економске повластице, па онда Аустроугарска неће бити противна, да пруге друштва источних железница пређу у своју српске државе. Има доста изгледа, да ће се споразум постићи на том основу. Српска влада се већ са управником друштва источних железница у главном споразумела о откупу, само се још није постигао споразум о величини откупнине. Друштво источних железница тражило је за пруге, локомотиве, кола и остали материјал 60 милиона франака, а српска влада је понудила 35 до 36 милиона франака, јер су и пруге и подвозни материјал већ доста истрошени. Према стручњачком мишљењу и та понуђена цена је велика, али је српска влада хтела да изиђе у сусрет друштву источних железница. Управитељ Милер враћа се ових дана из Беча у Београд, и тада ће се преговори продужити, а изгледи по споразум врло су повољни. Не дође ли никако до споразума између Беча и Београда, онда ће се то питање решавати у Паризу на међународној финансијској конференцији, а о величини откупнине ће у том случају решавати хашки међународни суд.

Српске трупе у Албанији.

У Драч је приспео извештај, који казује, да су српске трупе прешле преко албанске границе северо-западно од Дебра. На албанском земљишту заузеле су околне висове, на њима се утврдиле и истуриле топове. — Тај извештај са друге стране није још потврђен. Ако има нечега у ствари, онда се свакако ради само о заштити српских граница против арнаутских упада.

Погранични догађај код Сливнице.

Поводом бугарских извештаја, да су српски граничари убили једног Бугарина на српско-бугарској граници према Сливници, Српски Пресбиро саопћава ову изјаву: Дивизијони командант брегалнички добио је од капетана, команданта граничарске компаније у Берову, извештај, по коме су 23. априла (6. маја) око 10 сати у вече неколики наоружани Бугари прешли преко границе код Сливнице. Одмах дошло до боја, у којему су рањена два Бугарина. Један је од њих умр'о још пре но што је могао да пређе преко границе. Други је са својим друговима утекао и пребегао натраг преко границе у Бугарску

Епирски покрет.

По новијим извештајима из Епира и Албаније, Епирци су у петодневној битци северно од Аргирокастрона тако потукли Арбанасе, да Арбанаси на целој линији беже испред епирских трупа и не помишљајући на отпор. На глас о том тешком поразу албанских трупа овладао је страх у целој Албанији. Албанска влада је истина позвала под заставе све Арбанасе, који могу понети оружје, али је слаба нада, да ће и новије албанске трупе моћи задржати победоносно продирање добро наоружаних и извежбаних епирских трупа. Албанска влада је увидела, да албанске трупе не само да се не могу одржати у Епиру, него да прети опасност, да ће Епирци заузети и Берат и Валону. Да би то спречила журно се обратила међународној контролној комисији у Валони са молбом, да посредује код епирске автономне владе. Међународна се комисија одазвала тој молби и прешно је позвала председника епирској влади, Зографоса, у Санти Каранту да му саопшти, какве ће све повластице Албанија дати Епирцима, али да обустави даље продирање епирских трупа. Зографос је пристао на то и наредио је, да епирске трупе обуставе продирање и остану на положајима, на којима су се затекле у четвртак, али само у том случају, ако и албанске трупе остану на својим положајима. Зографос је отпутовао у Санти Каранту, камо су приспели и чланови међународне контролне комисије. Опће је мишљење, да ће албанска влада пристати на све епирске захтеве, а јамчиће за њихово испуњавање контролна комисија. Чује се, да су и велике силе саветовале Албанији, да Епирцима даде све могуће повластице на пољу управе, па и автономију, а Епирци да само признају суверенитет албанског владара. Кнез Вид и чланови албанске владе вољни су под притиском последњих догађаја на бојишту то и да учине, само се — кажу — том опире још Есад паша, али ће морати попустити и он.

Србија и Бугарска.

Београдска „Самоуправа" је ових дана донела чланак, у коме изражава жалење, што се у Бугарској још увек систематски агитује против Србије и што у Бугарској још никако неће да увиде, да Бугарска само савезу са Србијом има да захвали своје прваше успехе, а изгубила је све што је задобила одмах, чим је раскинула савез са Србијом. Тако ће свагда бити и у будуће. Србија за сада неће да реагира на те бугарске агитације, да се не би још јаче повећавао јаз између та два братска народа, а и зато, што се нада, да ће у Бугарској ипак надвладати разбор.

Разне вести.

— Председник грчке владе Венизелос изјавио је изасланству солунских трговаца, да се не може остварити жеља им, да Солун буде слободна лука, јер је влада већ закључила стварање слободне зоне.

— Прексутра се креће из Цариграда једно изасланство под вођством турског министра унутрашњих послова Талат беја бившег војног министра и првог ађутанта султановог Изед паше и управника војног министарства пуковника Шукрија. Оно одлази у Ливадију, да у име султаново поздрави руског цара. На повратку ће министар Талат беј свратити у Букурешт.

Са српских забава у Ковиљу.

Српска занатлијска омладина у Горњем Ковиљу под вођством Мирка Магарашевића, упр. учитеља приредила је — доста лепо посећену — забаву други дан Ускрса. Како тамбурашки, тако исто и певачки збор је врло лепо и умилно певао, односно свирао, и то доста тешка комађа, која су иста друштва за врло кратко време научила. Нарочито је запажен мали Милета, уч. III. разр. осн. школе, син хоровође, који је вешто свирао у тамбуру. Надајмо се, да ће се ово певачко друштво што пре развити у српско црквено певачко друштво!

Трећи дан Ускрса приредила је забаву српска Женска Задруга у корист српске више девојачке школе у Н. Саду. На забави је суделовао Тоша Искруљев, доњоковиљски учитељ са својим ђацима.

Искруљев је у свом поздравном говору говорио о важности те српске школе, и дужности српског народа према истој. Нагласио је, да, кад српски народ у Угарској богато може да издржава неколико стотина бирцуза, кафана, тамбурашких банди, онда бе сами пљунули на свој српски образ, име, кад би дозволили, да се наочиглед свију нас укине српска виша девојачка школа у средини овамошњег Српства, у сред Новога Сада, која нам је од велике користи. Ако смо љубитељи просвете и напретка, ми то онда не смемо дозволити.

Школска деца су приказала позоришни комад „Пепељугу" у 4 чина. Деца су врло лепо била маскирана, а по броју било их је 29. Улоге су сви без погрешке знали. Играли су слободно, њихово живо кретање је изненадило и задивило сву публику, која се у завредно лепом броју искупила била. После програма задруга је разделила радосној деци 4 киле бомбоне. Сутрадан су се сви малишани у маскираном оделу и маскираним лицем сликали.

Целокупан приход скопчан са овом забавом био је око 225 круна. Српској вишој девојачкој школи у Новоме Саду шаље се око 150 круна као чист приход.

Добровољне прилоге дали су: по 10 круна: Георгије Видицки архимандрит, Катинка Тоше Атанацковића; по 5 круна: Милена Гиге Маринковог, Мита Шпирта, Мита Пуршл из Новог Сада; по 2 круне: Зорка Гавриловић, Даница дра Ивана Атанацковића, Ана Урошевић, Савета Марцикић, Олга и Паја Сагмајстер, Јосиф Рацковић, Кипријан Радосављевић, Лаврентије Јеловац, Пера Мишковић; по 1 круну: Даница Гавриловић, Ана Шпирта, Гордана Искруљев, Катица Верначка, Драга Верначка, Деспина Маранда, Катица Маранда, Славна уд. Дамјановић, Јелица Ранковић, Душан Вујић, Дамаскин Ранисављев, Рада Палковљев, Бошко Михајловић, Живан Верначки, Аца Басара, Мика Мишкив, Марко Ћулум. Свега 70 круна.

Вести из места и са стране.

Предавање Владимира Матијевића.

Сутра после подне, у 3½ сата, приређује новосадска трговачка омладина јавно предавање у свечаној дворници српске велике гимназије новосадске. Предаваће г. Владимир Матијевић, трговац и председник Српске Банке у Загребу о Главној Привредној Задрузи у Загребу. Ми смо о том питању већ донели нека саопћења, а г. Матијевић ће зацело ту ствар приказати исцрпније и јасније. — У вече приредиће излетно одељење новосадске трговачке омладине игранку у дворници Српског Сокола у Новоме Саду. Улазак бесплатан. Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Проглас осечке хрватско-српске омладине.

У Доњем Михољцу (Славонија) одржан је збор, на коме је осечка хрватско-српска омладина агитовала, да прихватимо гесло: свој своме! Омладина је издала проглас, којим позива Србе и Хрвате, да пазаре само код трговаца и занатлија Срба и Хрвата. Не треба давати новац народним противницима, јер се то љуто свети Србима и Хрватима. Омладина захтева, да Срби и Хрвати не помажу туђинце, него да свуда помажу своје занатлије, трговце, адвокате, лекаре и фабриканте. Треба у свакој прилици и у сваком месту помагати само свога брата, само онога, *који је и по осећању и по својим делима наш, народан човек*, а не само по имену Србин или Хрват.

Дочек начелника Каталинића у Спљету.

Спљетски начелник дочекан је на повратку из Целовца свечано. Њега је суд ослободио од оптужбе за велику издају. Кад се појавио парни брод пред Спљетом, било на обали до 10.000 душа. Народна музика свирала је. На дочеку су особито били добро заступљени сељаци и сељанке. Чим је пароброд ушао у луку, поздравила је начелника музика једном веселом даворијом, а онда доначелника дра Смодлаку. Из тисућа грла одјекну: Живио начелник, живио представник и први грађанин Спљета! Музика свира, непрегледна маса пева родољубиве песме, пљеска и кличе. Пароброд је пристао, начелник излази из пароброда. Моменат је био величанствен и дирљив. Сваг се тура и гура до начелника, сви га поздрављају, сви би хтели да му стисну руку. Начелник ступа поносно, с великом китом цвећа у руци, у пратњи општинског управитељства и већа. Свуда, куда пролази, жене га обасипљу и начелник се до суза ганут захваљује. Непрегледна маса прави начелнику шпалир и поворка се упутила до начелникова стана. Кад је начелник ушао у стан, музика је засвирала народну химну, коју је маса саслушала открите главе. Манифестације пред начелниковим станом трајале су скоро четврт сата и онда се маса упутила у град до стана чиновника Шегвића. Поворку је пратило 25 жандара и неких 15 финансијских стражара. Манифестанти су ову оружану поворку поздравили пљескањем, што је дало повода оружницима, да уредују, растерају демонстранте и затворе главне градске улице.

Прототип хрватског бискупа.

Званичне „Народне Новине" јављају, да је бан Шкерлец у Ђакову наздравио Крапцу као прототипу доброг и племенитог хрватског бискупа, који је одличан патриота и узоран црквени достојанственик, па је разумео да доведе у склад своју непоколебиву верност династији и монархији са љубављу према хрватском народу. Загребачке „Новости" поручују Шкерлецу, да је народ осудио Крапца као куеновца (и франковачког савезника) и да због тога ова здравица Крапцу не користи, а Шкерлецу шкоди, јер ће изгубити народно поверење..

Са Његошеве прославе у Прагу.

Прослава 100 годишњице рођења Петра II. Петровића Његоша, неумрлог српског песника извршена је у прашком општинском дому по утврђеном програму, а у присуству одличних гостију. Предавали су др. Јован Скерлић и др. Јанић из Београда и универзитетски професор др. Јан Махела из Прага. Затим су поздрављени делегати и прочитани брзојавни поздрави. У вече је била уметничка академија. Југословенски збор певао је „Хрватској" од В. Новака, „Ао небо", „Клетва" и „Заљубило се солнце". Гђца Слукова свирала је на гласовиру, Никола Зец, оперски певач, певао је „Лем Едима" и „Три хајдука" од Мокрањца, гђца Павла Вахкова, оперска певачица, певала је „Кад млидија умрети", „Мајка" и арију из Русаљке. Зборовима је управљао Андео Брлић, канд. мед., а на гласовиру је пратио г. Мајкснер.

Из руске цркве.

Из Москве јављају, да је митрополит Макарије говорио са светогорским калуђерима, који су прозвати имјабожци, јер су Христовом имену придавали значај божанства. Они су протерани из Свете Горе и доведени у Русију, где ће им се судити. Неки од светогорских калуђера рекли су митрополиту, да увиђају своју погрешку. Мисли се, да ће се тај спор мирним путем решити и тако спречити раскол у руској цркви. — По наредби руског синода пренеће се мошти св. Симеона Верхотурског из николајевске цркве у нову крстовску цркву у Верхотурском.

Владика у полицајном затвору.

Ових дана је ректор петроградске духовне академије, владика Анастасије, посетио ноћу полицајни затвор, у који су стрпане скитнице и пијанице. Трезни хапшеници поздравили су владику учтиво и говорили су с њим. Неки су признали, да већ одавна нису били у цркви, нити су се причестили, а не памте да је кадгод у полицајном затвору био свештеник. Владика Анастасије обећао је, да ће слати калуђере, који уче духовну академију, да врше свештеничке дужности у скитничком дому.

Миљуковљева „Рјеч“ жигосана.

Сви се још добро сећамо непријатељског држања руске „Рјечи“ према Србима. Један од главних уредника тога листа је познати бугарски агент Миљуков. Тај лист редовно пише против правих словенских интереса. Уредник „Земшчине“, Хлинка, добацио је „Рјечи“, да је од Финаца добила 250.000 рубаља (преко 620.000 круна) помажући их у борби против Русије. Миљуков је тужио Хлинку суду, али суд је пронашао, да је Хлинка истину писао. Вредно би било знати, колико је „Рјеч“ примила од бугарске владе.

Време.

По извештају будимпештанске метеоролошке станице очекује се топлије време, местимице киша с буром.

Угојеност

је доказ, да је поремећено лучење сокова. Посматрање краљевско-санитетског саветника дра Кунцеа у Халу н/С. дошла су до закључка, да је за мускуловно јаке особе са угојеним трбувби, код којих услед нагомиланих сокова често долазе разне нелаходности, као: замореност, дремеж, леност, осећање јачег струјања у телу и сличне појаве. За све те појаве довољно је 3 недеље употребљавати природну Франц Јосифову горку воду, чијом употребом не само да се постизава пријатан резултат, него се уштеди путовање у купатила. Добива се у апотекама, дрогеријама и колонијалним трговинама. 171 1—1

Привредни гласник.

Друштво „Привредник“.

„Привредник“ је најшире и најкорисније српско друштво. Сваки Србин, који је макар претплатник друштвеног листа „Привредника“, сматра се уједно и као члан помагач, то јест управа му је при сваком српском привредном послу на руци, на услузи и на помоћи, посредује, даје разне обавештаје и т. д. Зато и јесу, а и треба да буду сви Срби и Српкиње из свију крајева пре свега макар чланови претплатници те најкорисније и најефтиније српске установе. (То кошта свега само 4 круне годишње). Добри Срби, који могу и више, ти чине, као што је познато, и више, то јест колико коме срце каже и наређује, јер су данас већ и Срби, хвала Богу, потпуно схватили и разумели: да се прилике српскога народа могу поправити само истрајним и непрекидним радом да се ми Срби немамо у кога уздати, већ да морамо бити готови и одлучни, да свршавамо све своје послове сами и да их свршавамо људски. Ко у неком послу не учествује или неће никако да учествује, тај није, разуме се, истински пријатељ тога посла,

Берзански извештај из Беча.

Од ц. кр. прив. банкарског и меничног деоничарског друштва у Бечу примили смо овај извештај: На бечкој берзи је правац доста млитав а посао је потпуно застао. Неке велике фирме не могу ни по два закључка да спроведу у један дан. Стална цена папирима задржава публику, да не купује нити да продаје. На берзама у Берлину и Бечу велико је нерасположење. На лондонску берзу неповољно је утицао предлог министра финансија, Лојда Џорџа, којим хоће да пореже берзанске папире. У Бечу се добро држе папири гвожђарске индустрије. Њихова цена скаче. И акцијама источних железница почиње да скаче цена, али је пала цена галичко-карпатским акцијама, јер је овогодишња дивиденда 50 круна баш као и прошле године.

Са новчане пијаце и берзе.

На новчаној пијаци је потпун застој. Понуда нема много. Новац је поскупио. Са стране слабо стиже новац. На берзи нема великог промета. Цене су биле ове: угарска златна рента К 96·80, крунска рента К 80·95, премијски зајам из 1870. године К 2·50, зајам за Демир-Капију К 70·35, хрватско славонске реалне обвезнице К 93, угарске обвезнице за растерећење земље К 83·35, хрватско славонске К 82·60, сегединско-тиски зајам К 147; аустријска златна рента К 101·50, пруска рента К 82, државне срећке из 1860. год. од 500 фор. 162, од 100 фор. К 217, државне срећке из 1864. год. од 100 фор. К 340, од 50 фор. К 350; акције Аустроугарске Банке К 1950, дунавског бродарског друштва К 1160, аустроуг. државне железнице К 699; дукати К 11·44, наполеондори К 19·10. златници од 20 марака К 23·50, сеферини К 24·04; немачке банкноте од 100 марака К 117·52, француске банкноте од 100 франака К 95·65, талијанске банкноте од 100 лира К 95·25, румунске банкноте од 100 леја К 94·40, рубље К 2·53.

Брзојави „Застави“.

Стигли 26 априла.

Из угарске делегације.

Будимпешта. Одговарајући кневу Виндишгрецу Тиса изјавио, да није истинита тврдња, да је спољашњи положај опаснији него што је икад био, па према томе нема потребе, да се предузимају било какве ванредне мере.

Из аустријске делегације.

Будимпешта. Католички Чех, Кадлчак, тражи да се освежи дипломатски кор. Лангенхан напада Словене у Аустроугарској као противнике Тројног Савеза. Замера Јусту и Полоњију, што траже пријатељство Русије. Мађари као и Немци имају интереса, да се одржи Тројни Савез. Мађари и Немци треба да се удруже у борби против Словена. Грабмајер хвали Берхтолдову политику. Радује се, што се Аустроугарска приближила Енглеској а жели да се учврсти пријатељство са Италијом.

Будимпешта. Клем Мартиниц одобрава Берхтолдову политику, која је очувала мир. Замера само то, што се Берхтолд није одлучио за Румунију против Бугарске. Одобрава Тисин покушај да реши народносно питање. Према Србији треба показати благоволење али да се не попусти од аустријских интереса. Јужне Словене треба задовољити а војску појачати. Русија својим војничким мерама на граници узнемирује своје суседе. Стога позива све странке да се сложе у унутрашњој политици, да би министар спољних послова могао водити јаку политику.

Краљева болест.

Беч. Стање краљеве болести није се променило. Кашаљ је ослабио. Краљ је један сат провео на галерији при отвореном прозору.

Демонстрација у Сплету.

Сплет. Синоћ приређена демонстрација јер је у црквеној литији учествовала и талијанска музика. Војска и жандари растерали демонстранте. Пошто се очекују даљи немири, затворене су гостионице и дућани.

Борба у руској думи.

Петроград. Пошто је влада почела да позива на одговор поједине посланике због говора у думи, донесен је огромном већином закључак, којим је изречено, да се посланици не могу позивати на одговорност због својих говора у думи.

Петроград. Између владе и думе јако се заоштрио сукоб, а није искључено, да дума буде распуштена.

Припрема за изборе.

Будимпешта (телефонски извештај). Иако је влада демантовала вест, да ће Ротшилди добити грофовство, у опозиционим круговима верују, да ће Ротшилди добити грофовску титулу и да то има везе са идућим изборима.

Издавалац: Мита Клицин.
Одговорни уредник: Мита П. Алексијевић.

Припослано.

На адресу будимске конзисторије.

Ми смо предали тужбу против свога пароха М. Костовића и његове газдарице Марије, будимској конзисторији равно пре три године. Истраге су спроведене и све своје наводе у тужби смо доказали. Конзисторија је од то доба одржала много седница својих, па ипак још ни данас наком три године на ту тужбу не добисмо решење иако нам је обећано да ће конзисторија у првој седници ту ствар решити. Молимо још једним и овим путем конзисторију, да нам тужбу већ једном реши и да нас о томе извести, јер стрпљења је било и сувише. Ако нам се тужбе ускоро праведно не реше изнећемо у јавности сву садржину тужаба и преписку о томе. Хоћемо да видимо, је ли тако, као што се парох Костовић хвали, да њему и његовој Марији, ма шта радили, не може нико ништа, док је њему два проте, који га безусловно бране. Ми држимо, да народ није овде пароха Костовића, а особито његове иноверне газдарице ради, него је он овде народа ради и нећемо дозволити да нас он са својом газдарицом отера из прадедовске вере наше.

Бремен, 1914.

Неколико тужитеља.

Трговина.

НОВИ САД, 26. априла 1914. године

Пшеница прве каквоће нова 28 К 80 п.
Пшеница средња 27 К 80 п. до — К — п.
Пшеница лакша 25 К — п. до — К — п.
Наполица 18 К — п. до — К — п.
Јечам 14 К 80 п. до — К — п.
Зоб нова 14 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну стари 13 К 60 п.
Кукуруз у клипу — К — п.
Пасуљ бели 18 К — п.
Пасуљ жути 18 К — п.
Пасуљ кулаш 17 К — п.
Горушица 10 К — п.
Лањик 25 К — п.

Све од 100 килограма.

Теоци 1 К 10 п.
Овци — К — по пару.
Јагњци — К 76 пот.
Маст 1 К 40 п. до К — п.
Сланина 1 К 40 п. до — К — п.
Сланина пушена 1 К 50 п. до — К — п.
Свињи угојени тешки 1 К 06 п.
Свињи средњи . . 1 К — п.
Свињи лаки . . ! — К 96 п.

ЖЕНИО БИ СЕ, Јанко Михајловић, по занату пекар 24 год. стар, који поседује 2 радње и ради са момцима, а има и готовог новца до 5000 круна, самац, без родитеља овде. Родитељи су му у Србији. Због оскудице у познанству, тражи себи сапутницу девојку из честите куће вредну домаћицу Српкињу. Која жели са њиме у брак ступити нека се непосредно стави у споразум. 683 1—1
ЈАНКО МИХАЈЛОВИЋ пекар, — Bácsalmás

НА ПРОДАЈУ

1 мотор на сирово уље од 25 коњских снага са млинским стројем који има 1 камен (жрвањ, 1 ваљак са сихтером, 1 камен (монарх) за прекрупу кукуруза који прекрупљује 5—6 метерски центи на сат, 1 америчанска сечка за сечење тулузине, 1 коперај са ветрењачом и навојем са пехером, 2. циркулар тестере за сечење и справом за цепање дрва, са свима тој справи припадајућим реквизитима. Даље имамо машина са 150 сијалица од 50 свећа, снаге са трансмисијама и кајишима све у исправном и ванредно добром стању. Због у најам војној управи издатог простора, где је до сада овај мотор за велики и разноврсан рад намештен био. Продаје се све овде наведено по врло повољним условима одмах. За ближа извешћа обратити се на 675 1—3
ЂОКУ МИЉКОВИЋА, АГЕНТА — ВРШАЦ.

СВЕТСКА КУЋА

тражи ПУТНИКЕ за Србију, који владају српским и немачким језиком у говору и писму. Трговци имаду првенство. Понуде слати на поштански фах 31. — Београд. 679 2—3

За свој фотографски „АТЕЉЕ“ потребујем помоћника или помоћницу који треба да су у својој струци потпуно извежбани. Понуде у којима треба поставити услове нека се упуте на доле означену фирму, они који желе добро и стално место имати нека се пожуре
677 2—3
Ђорђе Ђорђевић, кр. црногорски дворски фотограф Цетиње (Montenegro).

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

Прва српска радња мушког, женског и дечијег одела

Стевана Ј. Капамџије

у Новом Саду, главна улица бр. 25.

у кући српске правосл. црквене општине.

Услед великог и ванредно јефтиног купа за предстојећу сезону, препоручује своје у свако доба велико стовариште најмодерније робе а нарочито конфекције најновијега кроја за госпође и госпођице, као и одела за ђаке; даље соколска одела свечана и за вежбу. Цене су из горе наведеног разлога јефтиније него игде, а послуга тачна и солидна. Осим тога уживају ђаци и трг. намештеници још и нарочити попуст. — Родитеље са стране, који своју децу овде у школу дају, у сопственом интересу молим, да изволе приликом ма и најмање потребе један покушај учинити, па ће се уверити, да ће код мене боље и јефтиније него игде послужени бити. — Уједно упозоравам своје цењене муштерије и остало грађанство, да моја радња са радњом исте струке фирме Капамџија и Бонди није једна и иста. 505 5—

2000 ЈУТАРА

земље оранице у равници, по сата удаљене од Куманова и железничке станице издају се под закуп — аренду — укупно и на парцеле, а и на наполицу по најповољнијим условима.

За цену и услове обратити се Паланачкој Штедионици — Паланка — (смедеревска) — Србија. 613 4—5

ПЕРИНУМ!

Нов српски проналазак од **боровог сока**, противу **реоме и провеба**, који својим дејством надмашује све до сад употребљаване те врсте лекове као: францбрандвајн, пајнехпелер и томе слично. — Што потврђују силне изјаве захвалности и похвале оних, који су га употребљавали од којих овде две наводимо.

Пехчево, 27. децембра 1913.

Поштовани господине!

За време рата са Турцима, Бугарима и Арнаутима јако сам прозебо, због чега сам осећао јаке болове у појединим деловима тела. Употребио сам Ваш лек „Перинум“ и болест је одмах нестала. С тога Вам овим путем изјављујем своју благодарност, а Ваш „Перинум“ препоручујем свакоме — нарочито ратницима — као одлично средство противу реуматизма и сваке врсте назеба.

С поштовањем

Драг. Михајловић,
пешад. капетан II. кл. IX. пука.

Господину Гргићу, контролору
срп. државних жељезница — Београд.

Лек који сте ми препоручили употребио сам на мене и моју жену веома је добро утицало зашта Вам најлепшу благодарност изјављујем.

Ниш, 27. јануара 1914.

Ваш млађи

Драгутин Туцаковић, кондуктер.

„Перинум“ се за сада добива у Новом Саду: код Љ. Стефановића Сина, Веселина Коларског, Милана Попића апотекара, Николе Ђурчића, Луке Вучковића, Светозара Ракића, Ниће Малетића и Косте Маленчића. Рума: код Данила Удицког, Н. Ђуришића, Виће Грујића и Гавре Дујановића. У Митровици: код Нике Ненадовића, Велимира Радака и Сина, Радивоја Николајевића, Јована С. Мијића, Николе Томића, Владимира Мајсторовића, Ђорђа Величковића, Валентина Грола, Љубомира Дудварског, Душана Стајића, Марије Кешутића и Гавре Ђаконовића. У Винковцима: код Ј. С Игњатовића. У Шиду: код Браће Илића, Ђоке Марића, Душана Балина, Илије Јовичића и Стевана Гацића. У Срем. Карловцима: код Марка Матића и Војина Вујичића У Инђији: код Марка Мићића. У Ст. Пазови: код Проке Рапајића, Јосипа Ловадића и Аврама Шустрана У Земуну: код М. Бочарског, Ј. Бурмаза, као и у самој творници.

У Београду је стовариште за целу Србију, код Снет Окановића у дрогерији.

Тражите „Перинум“ у свакој бољој српској трговини и апотеци.

Творница „Перинума“
БРАЋЕ ПОПОВИЋА,
у Земуну и Београду.

673 1—

Мешовита трговина

са кућом, снабдевена са трафиком и правом продаје сваковрсног пића на најживљој тачци на главној улици У месту које броји 13.—14 000 становника у Бачкој. Због другог предузећа

продаје се из слободне руке

по врло повољним условима, за које се ваља обратити по знаком „сигурна будућност“ на администрацију „Заставе“.

655 2—3

Српкиња средњих година нуди се за настојницу или дружбеницу у отменој кући.

Ближа обавештења на „З. М. Ј.“ посте рестанте Београд. 665 2—3

ИНДУСТРИЈАЛАЦ

млад, веома интелигентан, говори српски, француски и немачки, добро ситуиран има сјајну будућност.

Желио би ступити у брак са ћерком каквог трговца или фабриканта, са одговарајућим условима да је добро писмена и по могућству музикална, фотографију и потребна обавештења послати Београд поштан. фах под шифром **В.** серија 2724. Дискреција строго загарантована. Фотографије ће се са највећом пажњом вратити. 663 3-5

2 ФОТОГРАФСКА ПОМОЋНИКА

који су вешти у снимању ван атеље-а, и у исти мах - да су добри ретушери -

могу добити место одмах

За услове и погодбу обратити се на

М. Крчмаревић, фотограф,
у Врњачкој Бањи (Србија). 586 5—5

ПОТПУНО СОРТИРАНА ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА НА

ПРОДАЈУ У НОВОМ САДУ

у најживљој улици. Исту продајем услед другог предузећа. Озбиљни купци нека се обрате на администрацију истог листа где ће за тачну адресу дознати: број 1914.

Исте трговине промет је 16—20 хиљада круна. 660 3—3

ЈЕФТИНОГ ЗАЈМА

ПО 4½% КАМАТНЕ СТОПЕ
ПОТПУНО 100 ЗА 100

на земљу у Угарској, Хрватској и Славонији, Банка узима сав трошак око набавке зајма на себе, тако да онај, који тражи зајам нема никаквих издатака пре подизања зајма.

Него добије потпуну узајмљену своту у руке. Преузима парцелирање земаља по врло повољним условима Банка 557 4—10

HERCZOG FIVÉREK

Суботица (Szabadka) Kosuth utca.

ФИЛИЈАЛА У СТ. БЕЧЕЈУ

Plebania utca.

Др. АЛБЕРТ СТЕДТЛЕР

АДВОКАТ

ОТВОРИО ЈЕ СВОЈУ ОДВЕТНИЧКУ КАНЦЕЛАРИЈУ У СТАРОЈ ПАЗОВИ. 681 1—3

Наша припозната

100 Ф. КАФА ОД СМОКАВА

- - - најбоље се препоручује - - -

ВИКТОР ШМИТ и СИНОВИ - БЕЧ.

197 15—100

Онима, који су се пре мога одласка у Абацију више пута живо интересовали за мој књиговодски стечај, нека служи за равнање, да ће усмена и писмена настава сваком засебно, да би се постигла потпуна темељитост и да би се марно могао јамчити најбољи испитни успех, почети почетком маја, а испит на бечким јавним трговинским школама биће у јуну. Исцрпни проспекти само уз марку за одговор.

Проф. **Ј. Моган**
619 4—5 Нови Сад, Футошка ул. 104.

ЈЕФТИНИХ ДРВА ЗА ГОРИВО!

На Темеринском друму одмах иза ђерма, шест круна обичан метер или метерски хват 24 круне. Особито добре растовине за пекаре или за осталу потребу, најбоље се препоручује већ и зато, што то дрво стаје у пола цене од осталих за гориво дрва и што се исто не мора ни сећи ни цепати. Нарочито препоручујемо то дрво за ложење казана при вршидби и пецарама, пошто је ложење са истим много јефтиније него са угљем Купити се може сваки дан на стовариштy, Темерински друм иза ђерма, као и код нас у канцеларији рибља пијаца бр. 12.

Браћа Шварц
76 3—50 дрвари, Нови Сад.

УМЕТНИЧКИ ЗУБАРСКИ АТЕЉЕ

ПАСТИ И Д. ЖИГИЋ

у НОВОМ САДУ, Дунавска ул. 26.

врши све послове, који у ову струку засецају,

као вађење зуба, умећање вештачких зуба без непца, зуба са шрафовима, на златним мостићима, са златним крунама, исто тако врши све послове око зуба у каучуку, регулише и поставља целокупне зубне редове.

Сиротињи врши вађење зуба сваки дан од 12 до 1 сата по подне бадава. 502 9—

Рат на Балкану

„Бој на Куманову“, „Бој на Скадру“, „Ратно коло“ од П. К. — или ма коју другу песму дивно свира грамофон „Трупел“, који заједно са десет дуплих плоча **само 40 круна** стаје.

Бела Трупел
Нови Сад, Дунавска ул. бр. 17.
творничар музичких инструмената.

Телефона бр. 370. 1654 20-40

Велика радионица за оправку инструмената. Ценовник бесплатно.

ДРЕЗДАНСКА ФАБРИКА

мотора за гас д. д.

Пређе Мориц Хиле

У средњој Немачкој најстарија и највећа фабрика мотора.

Главни заступник:

КАЛМАР ЕРНЕ машински мерник --

Budapest, VI. Podmaniczky u. 4. Telefon 22-76.

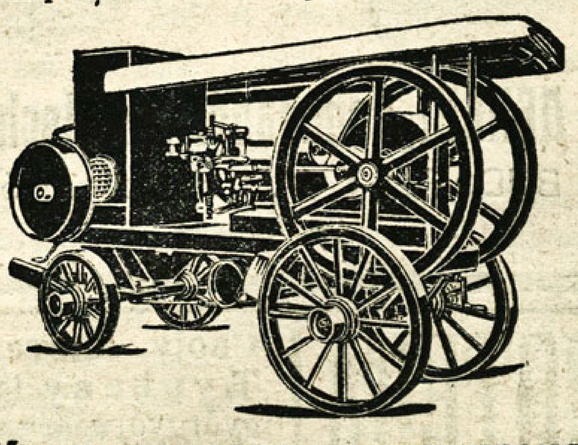

Мотора у свима величинама

за гас, бензин, петролеум и за сирови олај, као и Дисел гас усишућих мотора.

На захтев шаље инжињера и прави предрачуне бадава.

1986 16—52

ТЕЛЕФОН 325. СТОВАРИШТЕ! ТЕЛЕФОН 325.

ЗАДРУГЕ НОВОСАД. ПРОИЗВАЂАЧА СОБНОГ НАМЕШТАЈА

Као савезница земаљске централне кредитне задруге У НОВОМ САДУ.

Кошут Лајошева ул. бр. 44.

Препоручује своје богато стовариште сопственог производа собног намештаја по врло солидној цени, и НА ОТПЛАТУ.

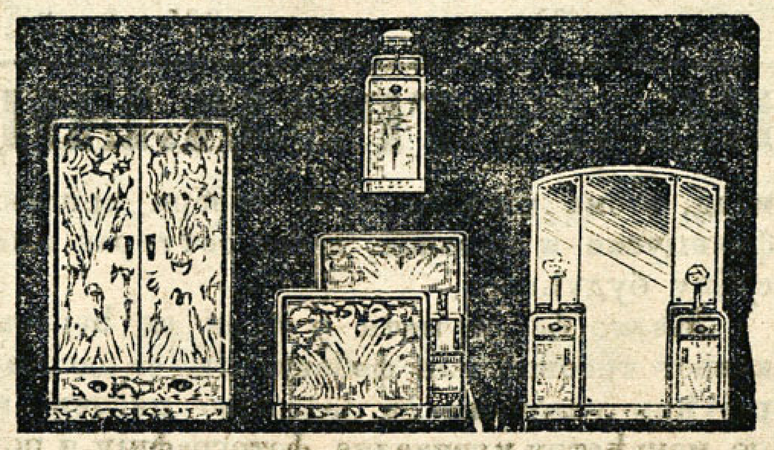

Кошут Лајошева ул. бр. 44.

33— 1852

Холанд-Америка линија Ротердам

Нидерландско-америчко паробродарско деон. друштво

У Мађарској протоколисана фирма.

Недељна вожња: Између Ротердама-Њујорка--Канаде.

Писарна: Budapest, VII. Thököly út 10. 1985 23—50

ОГЛАС ИЗ СРБИЈЕ!

АГЕНТУРСКИ И ИНФОРМАЦИЈОНИ БИРО

„М. М. МРВИЋ“

Србија. — Београд. — Краљице Наталије ул. бр. 86.

1.) Продаје и издаје под закуп турска имања у Новој Србији. До сада има на продају, или под закуп, преко 6000 имања разне величине. Иста даје и на отплату, под веома повољним условима.

2.) Прима се пуномоћства и, и за рачун властодавца, обавља њихове приватно-правне послове како у старим тако и у новим границама Србије.

3.) Даје персонална обавештења на захтев појединих лица и, у опште обавља све послове који спадају у круг агентурског, или информативног карактера.

Гарантују се:

АПСОЛУТНА ДИСКРЕЦИЈА, ТАЧНОСТ И ИСЦРПНОСТ.

343 5—5

ОГЛАС ИЗ СРБИЈЕ! ОГЛАС ИЗ СРБИЈЕ! ОГЛАС ИЗ СРБИЈЕ!

ДРВАРИ И ДРВОРЕЗЦИ!

Пре него што преустројите ваш рад на моторску снагу, немојте да пропустите, а да наш каталог ненабавите са **оригиналним американским**

ВАТЕРЛО

бензинских тестера и машина за цепање дрва, јер опште је познато, да су се исте свагда као најбоље одоставериле.

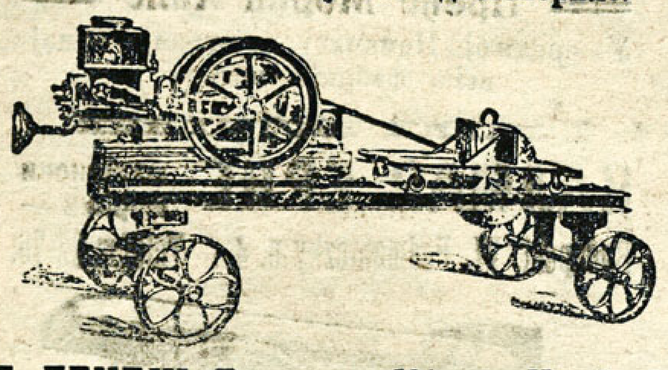

Б. ДЕНЕШ, Commanditgesellschaft

BUDAPEST, V. Lipót-körút 15.

1741 17—26

---

8 ДАНА на ПРОБУ

Шаљем сваком на 8 дана на пробу (ако се не допада новац натраг дајем) са поузећем:

Американ. од никла сат	К 2·80
Роскопф патент сат	К 3·—
Амерички голдин сат	К 3·50
Железнички роскопф	К 4·—
Роскопф са дуп. капцима	К 4·50
Пљоснати сат за варош	К 5·—
Од имитираног сребра сат са дуплим капцима	К 6·—
14 карата златан сат	К 18·—
Оригиналан омега сат	К 20·—
Векер за конкуренцију 20 сантиметара висок	К 2·—
Са марком Јунгханц	К 3·—
Роиумом освет. цирфлат	К 4·—
Радиум са 2 звона	К 5·—
Радиум са 4 звона	К 5·—
Радиум музика	К 8·—
Висећи сат 75 цент. висок са тороњ. откуцајем	К 10·—
Висећи сат са музиком, будилником и откуцав.	К 14·—
Округао сат са будилн.	К 6·—

1724 21 24

гарантијом шаље поузећем.

MAX BÖHNEL — WIEN

IV. MARGARETHENSTRASSE 27/1.

Оригинални фабрички ценовник на захтев шаље бадава.

АПОТЕКА!

Своју апотеку у **Ђурђеву** (Sajkásgyörgyő) место у Бачкој, које броји 5000 становника — ПРОДАЈЕМ.

За поближе услове ваља се обратити мени.

Drágon Gyula

625 3—3 апотекар — Sajkásgyörgyő.

СВОЈУ КУЋУ У НОВОМ САДУ,

кисачка улица бр. 30/а.

у којој постоји ГОСТИОНИЦА, продајем из слободне руке. — За цену и услове упитати власника у истој кући. 669 2—2.

Књижевни оглас.

Изишла је из штампе друга књига

СРПСКО-ТУРСКИ РАТ

У 1912—1913. ГОДИНИ.

662 2·3 СА ДВЕ КАРТЕ.

По аутентичним изворима написао **Marš.**

Овом књигом исцрпљене су операције јуначке српске војске у овом пресудном рату између Срба и Турака.

Правилан преглед и суд о овом великом рату стећи ће читаоци кад проуче и прву и другу књигу „Српско Турског рата“.

Цена је и другој књизи 2 круне.

И прва и друга књига могу се поручити наплати на пошти.

Књижарима дајемо уобичајени рабат.

Скупљачима претплатника сваку девету gratis.

16. априла 1914. год. Дворска књижара

Београд. **Мите Стајића.**

Употребом оријенталних средстава „ЗЕИДИЈЈЕ“ добиће и Ваше лице младеначку свјежину и чарну лепоту.

КРЕМ ЗЕИДИЈЈЕ!

изврсно дјелује проти: **црвеним пегама, бубуљицама и свакој нечистоћи лица.** Лончић по 80 фил. К 1·60 и велики златни по К 2·40, сапун К 1·— прашак за умивање К 1·50, пудер бели, румени и жућкасти К 2·—.

Највиша одликовања у изложбама.

Добива се у свим лекарнама и дрогеријама.

Чувајте се патворина!

Једини произвођач:

Parfumerija Orijentale „Zeidijje“

312 G. Proche Brčko, (Bosna). 10—10

Који

кавин додатак употребљавате Ви, драга сусједо?

Ја сам, драга моја, употребљавала до сада, а употребљаваћу и од сада само прокушани „Прави :Франков: додатак за каву“ с млинцем, на који сам се већ одавна приучила.

sr em 28/26257

Своју кућу у Грабовци (Срем) у којој има 3 собе са лица

улице (поред које је тротоар), летња кујна, штала и дрвара, све под једним кровом; око куће има једно јутро баште; кућа је на главном месту поред општинске зграде, где су трговине и биртија, — на виданом друму — у близини поште 658 2·3

продајем из слободне руке

Johan Sajhel власник, Витојевци (Срем)

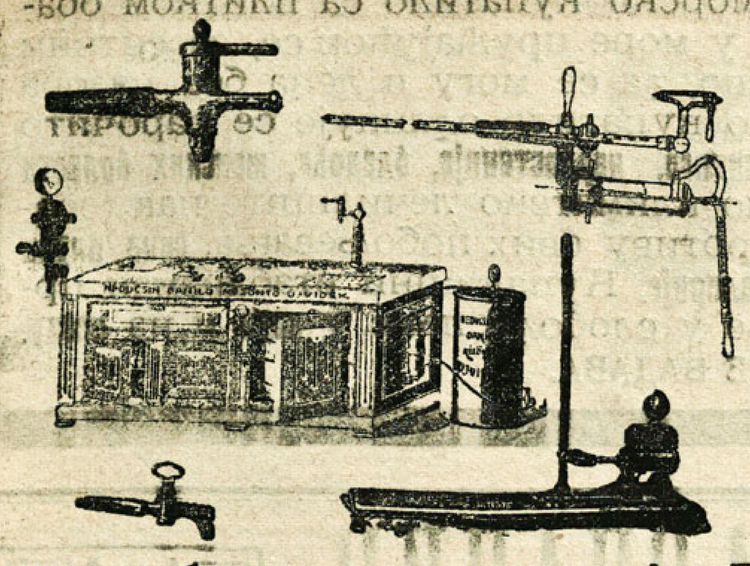

ВЕЛИКА ЛИВНИЦА МЕТАЛА

ДАНИЛО НЕДУЧИН

у Н. САДУ, Темеринска бр. 15.

препоручује п. п. из места и са стране своју модерно удешену радионицу у којој израђује пивске апарате удешене за ваздух и за угљену киселину апарате за вино, апарате за кујну у свакој величини, славине за пиво и вино, пумпе за бунаре и за алкохолна пића. Потребне делове за сваковрсне машинерије, исто тако примам све оправке, које спадају у ову струку и израђујем брзо и тачно по потреби за врло кратко време. **Купујем стари бакар, месинг и цинк, по највишој цени.** Препоручујем се својим старим муштеријама и молим их, да ме својим познаницима препоруче. **Потребује ДВА ШЕГРТА**

266 8—8 **С поштовањем ДАНИЛО НЕДУЧИН.**

ПРВА ФАБРИКА КОЛА

РАЈХА И ЛЕБХЕРЦА

У НОВОМ САДУ

(НА ЛИМАНУ, У БЛИЗИНИ ЖЕЉЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ)

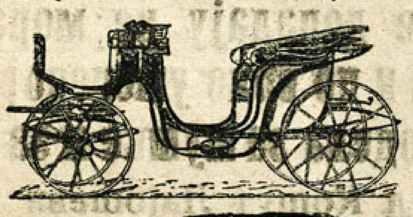

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ

разних модерних кола од најједноставније до најелегантније израде по јефтиној цени.

ПРИЗНАТО СОЛИДНА ТВОРЕВИНА.

Одликована у Лондону златном медаљом.

Годишња производња преко 300 кола.

Илустровани ценовници бесплатно и франко.
Стара се кола оправљају најбрижљивије или се на жељу и трампе. 813 37—52

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 329 52—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала, прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа

Илустровани ценовници и предрачун трошка бесплатно и франко.

На милениумској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са вел. милениумском медаљом

СТЕФАНОВИЋЕВА КАВА

416 8—52

ОТВАРАЊЕ НОВЕ РАДЊЕ!

Част ми је, овим поштованом грађанству Новога Сада и околине учтиво објавити да сам отворио

МУШКОГ ОДЕЛА
КРОЈАЧКУ РАДЊУ

у Новом Саду, Лебарска улица број 8.
(преко пута Пилзанске пивнице „Линде“)

коју сам богато снабдео са најбољим енглеским и шкотским штофовима за наступајућу пролетњу и летњу сезону. Објављујући то, скрећем пажњу поштованог грађанства, на своју дугододишњу праксу у кројачкој струци у најбољим и најотменијим радионицама те врсте у престоници, као и у иноземству, где сам научио најновији начин дрезданског кроја. За што обилнију потпору молећи поштовано грађанство остајем. 493 6—6

С поштовањем

Живко Стојшић, мушког одела кројач
Нови Сад, Лебарска улица бр. 8.

СПАС ЧОВЕЧЈЕГ ЖИВОТА!!!

Препоручујем сваком оном који болује од опасне болести **јехтике или запаљења плућа,** мој светски проналазак, који још нико до данаске пронашао није осим ја, до данас су хиљаду хиљада животом платили од те опасне болести, ал' пошто сам ја тај лек сам пронашао где је до данас сваком најбоље помогло, зато пак кога је год затекла та грозна болест, а нарочито код нашег света, ово је за њега спас. Зато нека се сваки на мене обрати, где ће одмах упутство од мене добити. Који га год буде поручио, тај ће одмах за 14 дана видети, да му је много лакше и да на боље иде.

Адреса: 621 4 10

W. Marinović

WIEN II. Obere-Donau 53. I/33.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО „РУСАНДА“

У МЕЛЕНЦИМА

Торонталска жупанија (у Јужној Угарској).

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септ. сваке године.

Специјално лечи: Севотину, хроничну реуму, скрофулу у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести,** које нису биле у стању никакве лековите масти излечити, нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток** и живчане болести. Сигуран у лечењу **костобоље,** Caries Neorosis-а, у коме премашује најчувенија интернационилна купатила. **Са успехом лечи застарели луес.**

Станови се састоје из четири модерна **хотела са 74 собе, курсалон, кафана, изврсна кујна, добра музика, цветни парк** са удобним клупама. — Гласовир, куглана, билијар стоји на расположењу купалишним гостима.

Ближа извешћа као и проспекте на захтев шаље бесплатно

564 4—30 **Управа купатила „Русанде.“**

Нова чисто српска
КОНФЕКЦИОНАЛНА РАДЊА

П. МОМИРОВИЋ,

У НОВОМ САДУ,

- - - Кошут Лајош улица број 27. - - -

У кући Љубе Стефановић Сина.

Препоручује за пролетну сезону своје богато снабдевено стовариште у мушкој, женској, као и у врло великом избору **дечије конфекције,** нарочито модерних ствари у женским костимима, шосовима, реформовима и блузама и, то, све по најелегантнијем укусу и по врло умерено и јефтиним ценама. — — — — —

Да би се могућа забуна избегла, упозорујем своје поштоване муштерије да нисам више у бившем старом локалу, где ми је радња изгорела, него ми се радња сада налази у кући г. Љубе Стефановића Сина. 409 8—12

ЦРКВЕНИЦА

МОРСКО И КЛИМАТСКО ЛЕЧИЛИШТЕ ЗА ЗИМУ.

На Адрији једино морско купатило са плитком обалом од 300 метара у море пружајућом се, са ситним песком насутим, тако, да се могу и деца без назора купати. Као морско купатило одликује се нарочито противу **шкрофула, рахитиса, нервостеније, бледоће, женских болести хроничног реуматизма,** као климатско лечилиште пак, особито се одликује противу свих побољевања, **срца, плућа и бубрега, инфлуенце и маларије.** Купалишни етаблизман првога реда за купање у слободи лети, у **води** и на **песку.**

356 8—15 **ПРОСПЕКТЕ ШАЉЕ УПРАВА НА ЗАХТЕВ, СВАКОМЕ БАДАВА.**

„КЛУБ“ ЦИГАРПАПИР

је само онај прави, са овде отиснутим

ЗАШТИТНИМ МАРКАМА

свака књижица садржи тачно 100 листова.

Од подражавања, која су уопште лошија, упозорава се.

1638 24—52

Приспели су пролетњи новитети у богатом избору!

Помодних капута за женске, свилених мантлова, свилених и од гуме мантлова, вунених жипона од 5 К па на више, помодних блуза почев од 3 К па на више, све у богатом избору. 453 7 10

Велико стовариште готових костима, које и по мери израђујем, који ако се не допадају не морају се узети, по најновијој моди и по врло умереној цени, као и велики избор готовог одела за мушке и за децу.

Солидне и строго утврђене цене! **Капамација и Бонди, Нови Сад** Кошут Лајошева ул. 3.

„КОЛАРИТ“ кожна хартија

са композицијом каучука превучена еластична противу ветра поуздана и сваком времену отпорна

Без икаквог непријатног воња хартија за покривање крова

у садашњости најбоља за кров хартија 256 8 38

Безгранично трајна за превлачење од шиндре кровова врло згодна. Премазивање нити у креч умакање није нужно.

Добива се код Браће Шварца, дрварска и грађарска трговина Нови Сад.

Комп. Ђенерали Трансатлантик

француска линија брзопловећих :: парних бродова директно ::

ХАВР — ЊУЈОРК И КАНАДА

преко Базела (Швајцарска) и Париза.

Биро у

BUDAPEST, Baross-tér 15.

52 Телефон **Jozsef 14—97** 13 26

Zacherlin

помаже изврсно као ненадмашиви „сатирач инсеката“

Купуј само у флашама!

У Новом Саду:
Браћа Вагнер
Ем. Дицген и Син
Љ. Стефановић и Син
Оскар Клајн
Вела Кихлер
Микин и Стојковић
Н. Димовић
Кочиш Пал
Лудвиг Јожеф
Росенблит Саму
Стеван Трифуновић
Либман и Поповић
Браћа Мирилов
Арнолд Кертес
Клајн и Унгвар
Вермеш Хенрих
Бранимир Мијатовић

Бач:
Блум Михаел

Босански Шамац:
Труцл Адолф

Ђулафалва:
Клајн Армин

Илок:
Ауман Јосиф
Барбарић Јосиф

Инђија:
Марко Мичић пређе М. Петковић
Јохан Ђармати
Антон Крац млађи

Карловци:
Хомолка Франц
Марко Матић
Никола Јовановић

Кула:
Кнефељ Фердинанд
Речеи Микша

Митровица:
Велимир Радак
Јован Костић
Ника Ненадовић
Радивој Николајевић
Фрањо Андраши
С. А. Крстоношић
Лазар Стојановић
Јован Мијић
Пајер Јулио

Немет Паланка:
Ресељ Кароељ
Хаузвирт Јожеф
Бернхајм Мано
Фирст М. и Друг
Марко Марцикић

Стари Бечеј:
Шик и Шпицер
Лука Мравић
Бела Гебел
Бранко Суботицки
Пандек Антон
Нико Питњански
Симон Јанош
Биро Ференц
Стеван Бранковић

Стари Врбас:
Кохл Кароељ млађи

Петроварадин:
Андрес Игнац
Јосиф Јакобац
Андрес Фердинанд

Рума:
Н. Ђ. Јуришић
Данило Удицки
Росенцвајг Јожеф
Брикс Леополд и Комп.
Јован Бањац
Штајн Бернхард
Мита Т. Јаковљевић

Сентомаш:
Милан Д. Манојловић
Вера Манојловић

Земун:
Браћа Јеловац
Коста А. Стефановић
Браћа Мухар
Карус Јозеф Ф.
Стеван Крецуљ
Пахани Никола

Сегхеђ:
Хуњади Антон

Тител:
Нонеимахер Ендре

Турски Бечеј:
Шлесингер Исидор

Бач Топоља:
Тосеги Јанош и жена му

Нови Врбас:
Арнолд Адам
Клајн Мађаш
Шнајдер Јакоб
Сајдл Фердинанд

Вепровац:
Рес Михаљ
Вепровачко потпомажуће друштво

607 2—6